המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיב.

ואידך ההוא **מיבעי ליה לכדתניא** [1]**ואליו הוא נושא את נפשו מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא** [6]**על שכרו דבר אחר ואליו הוא נושא את נפשו** [א]**כל הכובש שכר שכיר באילו נוטל נפשו ממנו** [3]**רב הונא ורב חסדא חד אמר נפשו של גזלן וחד אמר נפשו של נגזל מאן דאמר נפשו של גזלן דכתיב** [2]**אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער וכתיב** [3]**כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ומ"ד נפשו של נגזל דכתיב** [4]**כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח ואידך נמי הכתיב את נפש בעליו יקח בעליו דהשתא ואידך נמי הכתיב וקבע את קבעיהם נפש מה טעם קאמר מה טעם קבע את קבעיהם משום דנטלו נפש: אימתי** בזמן **שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו:** ת"ר [5]**לא תלין פעולת שכיר יכול אפילו לא תבעו ת"ל אתך לדעתך יכול אפי' אין לו ת"ל אתך שיש אתך יכול אפי' המחהו אצל חנוני ואצל שולחני ת"ל אתך ולא שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני: המחהו אצל חנוני ואצל שולחני אינו עובר: איבעיא להו חוזר או אינו חוזר רב ששת אמר אינו חוזר ורבה אמר** [ב]**חוזר אמר רבה מנא אמינא לה מדקתני אינו עובר עליו מעבר הוא דלא עבר הא מיהדר הדר ורב ששת אמר מאי אינו עובר אינו בתורת לעבור:** [ג]**בעו מיניה מרב ששת קבלנות עובר עליו משום בל תלין או אין עובר משום בל תלין אומן קונה בשבח כלי והלואה היא או** [ג]**אין אומן קונה בשבח כלי ושכירות היא אמר להו רב ששת** [ד]**עובר והתניא אינו עובר התם שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני נימא מסייעא ליה** [ד]**הנותן טליתו לאומן גמרה והודיעו אפי' מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום בל תלין נתנה לו בחצי היום משששקעה עליו חמה עובר משום בל תלין ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר אמר רב מרי בריה דרב כהנא** [ה]**בגרדא דסרבלא למאי יהבה ניהליה לרכובי היינו שבחיה לא צריכא דקא אגריה מיניה לבטושי בטשא ובטשא במעתא:**

ואידך ההוא מיבעי ליה לכדתניא [1]ואליו הוא נושא את נפשו מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא [6]על שכרו דבר אחר ואליו הוא נושא את נפשו [א]כל הכובש שכר שכיר באילו נוטל נפשו ממנו [3]רב הונא ורב חסדא חד אמר נפשו של גזלן וחד אמר נפשו של נגזל מאן דאמר נפשו של גזלן דכתיב [2]אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער וכתיב [3]כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ומ"ד נפשו של נגזל דכתיב [4]כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח ואידך נמי הכתיב את נפש בעליו יקח בעליו דהשתא ואידך נמי הכתיב וקבע את קבעיהם נפש מה טעם קאמר מה טעם קבע את קבעיהם משום דנטלו נפש: אימתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו: ת"ר [5]לא תלין פעולת שכיר יכול אפילו לא תבעו ת"ל אתך לדעתך יכול אפי' אין לו ת"ל אתך שיש אתך יכול אפי' המחהו אצל חנוני ואצל שולחני ת"ל אתך ולא שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני: המחהו אצל חנוני ואצל שולחני אינו עובר: איבעיא להו חוזר או אינו חוזר רב ששת אמר אינו חוזר ורבה אמר [ב]חוזר אמר רבה מנא אמינא לה מדקתני אינו עובר עליו מעבר הוא דלא עבר הא מיהדר הדר ורב ששת אמר מאי אינו עובר אינו בתורת לעבור: [ג]בעו מיניה מרב ששת קבלנות עובר עליו משום בל תלין או אין עובר משום בל תלין אומן קונה בשבח כלי והלואה היא או [ג]אין אומן קונה בשבח כלי ושכירות היא אמר להו רב ששת [ד]עובר והתניא אינו עובר התם שהמחהו אצל חנוני ואצל שולחני נימא מסייעא ליה [ד]הנותן טליתו לאומן גמרה והודיעו אפי' מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום בל תלין נתנה לו בחצי היום משששקעה עליו חמה עובר משום בל תלין ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר אמר רב מרי בריה דרב כהנא [ה]בגרדא דסרבלא למאי יהבה ניהליה לרכובי היינו שבחיה לא צריכא דקא אגריה מיניה לבטושי בטשא ובטשא במעתא: שכיר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומחזר לימסורו דמי לא הדר לימסורו הוה ליה למיתני מינו יכול לעבור עליו ולא דמי להא דקתני מחר זמנו מינו עובר עליו ולא קתני מינו יכול להסתם ליכא למיטעי ורב ששת דמי לתינו בתורת לעבור עליו כלל אפילו יחזור בו ומיהו בירושלמי דשבועות גבי חנוני על פנקסו דנשבעין ונוטלין מבעל הבית קתמר דדוקא כשלא העמידה לפועלים אלא חנוני אבל העמידה אלא מן בעל הבית חייב לפועלים כלום ומפרש רב אלפס בירושלמי מתי ליגיא דרב ששת וסבר כמותו אבל מ"מ לדידן קי"ל כרבה ומוקי ההיא דלא פליגי לענין בל תלין אלא לענין מי שהבית בשלם לפועלים אם נאו וכן משמע בפ"ק דקדושין (דף טו. ושם) דמחילה מינה לריכה קנין גבי עבד עברי דקתמר למה לי שטרא לימא ליה בפני עדי זיל אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול משמע דאי נאו דגופו קנוי לו היה יכול למחול ואלא קנין מיירי דבקנין נאו היה לריך שטר דאפילו עבד כנעני קונה עלמו בחליפין כדמוכח בהשולח (גיטין דף לט: ושם) דקתמר שקל כומתא ושדא בה ואמר קני הא וקני נפשך וקתמר דלא עשה ולא כלום משום דהוה ליה בכליו של מקנה אבל אי הוה בכליו של קונה הוה קנין אפילו בחליפין וכן בפרק המוצא (כתובות דף קד.) אמרינן דלאחר כ"ה שנה אבדה כמותה משום דמסתמא ממלה ועל"ג דלא עשתה שום קנין דבקנין דלאחר זמן אבדה כמותה ומדאמר לעיל בחיזקו נשך (דף עח:) תן על גבי קרקע והפטר ובפרק הזורק בגיטין (דף עח: ושם) זכות לי והפטר אין רלוני שיהא לריכא בקנין ואין להקשות מה"ג שפירש בפ"ק דסנהדרין (דף ו. ד"ה לריכא) גבי פשרה לריכה קנין דשניהם לריכין קנין המועיל לריך להקנות שמחל לו והמשלח לריך להקנות שישלח לו בחתי דשאני פשרה משום דדמי למחילה בטעות שאילו היה יודע שהיה זוכה בדין לא היה מוחל ולהכי לריכה קנין דלאלים טפי ומהאי טעמא נמי ליכא מאן דבעי ג' ולא קני כ"ג משום דדמי למחילה בטעות כל שכן אם לא נפרע כמו שמפרש בהלכות גזלות אלא אלא הקנין עושין קודם שיאמרו שיקיימו דברי הפשרנים דבלא קנין יוכלו לחזור בהן כשיאמרו הפשרה לאו לא קשה כלום:

אומן קונה בשבחה בלי בו' **אמר להו עובר.** פי' יש ענין שעובר כגון היכא דליכא שבח כלי כמו בשליחא דלגרמיה או לתגריה לבטשו אבל רב ששת אבר שפיר דאומן קונה בשבח כלי כלומר בהגוזל קמא (ב"ק דף קט. ע"ש ושם ד"ה לתגריה) דקאמר התם לימא רב ששת פליגא אדרב [ב] אלא דאמר אומן קונה בשבח כלי אלמא רב אמת דרב ששת בשליחא דלגרמיה והיכי דבשו מרב ששת לא הזכירו בשעייתן אומן קונה בשבח כלי אלא אמת שאלו בבל קנין עובר בבל תלין או לאו והגמרא הוא שאומר אומן קונה כו' אלמי הפשטו בו תלין הבעיא ולכאי קאמר נמי לימא מסייע ליה שהיה סבור הגמרא להא בהא תליא ורב ששת שהשיב עובר אבר לאין אומן קונה: [ועי' תוס' נדה נד: ד"ה כיון]

חוזר עליו **או אינו חוזר עליו.** היכא דא"ל אני פוטרך לגמרי אפי' לא יתן לי פשיטא דאינו חוזר דאפס לא כן בכל מחילה בעלמא מיבעי ליה אי בעי קנין או לא והיכא דא"ל נמי אני פוטרך אם יפרע לי שולחני פשיטא דחוזר כיון דאין שולחני רוצה ליתן לו והכא מיירי כשאמר ליה הפועל סתמא שיסמוך על שולחני ומיבעיא ליה מי אמרי' לסדעתא דהכי סמך אם יתן לו או לא למאי דגמרי פוטרו אפילו לא יתן לו וא"ת פשיטא שלא פטרו אלא בזה שלא יוכל לחזור בו אפי' כשמעמיד שלמתן כיון שאין לבעל הבית בידו לא פקדון ולא מלוה וכיון דיכול לחזור משמתא לא פטרו לגמרי ללמוד בשופטני עסקינן וי"ל לעולם היכא דלמיתר שפטרו לגמרי ומתמייב שולחני הוי כאומר מדין ערב לכשמסיכו השולחני יתן לי ואם לאו אין לי עליך כלום ופטור לגמרי ואע"ג דבית דין גמרי וס"ס דהוה מלי למיעבד אם השולחני יכול לחזור בו אם לאו להא בהא תליא והשתא מוכח דמחילה אינה לריכה קנין דע"כ הכא גלא קנין ליירי דקנין לא שייך אלא למאי דגמרי כשפטרו לגמרי בהדיא ואפי' לא פטרו לגמרי בפירוש כיון שהקנה לו דומה ודאי שלפוטרו הקנה לו אלא לא כן מאי לריך קנין ובפוטרו בהדיא פשיטא דלימו חוזר כדפריסית והכא לא מיבעיא ליה אלא ודאי בלא קנין חייבי ואפי' כשאמר ליה פועל לשולחני הרי הוא כמוכר לו שבח שהיה לו עליה: **כגרדא דסרבלא.** פולקי"ר בלע"ז שאין כאן שבח כלי שאם היה מניחו כמות שהיה היתה מתקיימת הרבה יותר מעתה: **נרכוני.** שיבא רך: **היינו שבחיה.** לפיכך לניחא ליה שהכי מפני שמתאם יותר ויש נוי בדבר: **דאגר לניטעי.** [ו]אלא לעולם לאו בגרדא אלא בתיקון הרשתות שקורין פולי"ר כשבא מביא הגרדי בוטשין אותו ברגלים בתוך כלי עץ במים וקרקע הרשתות בכך. מיהו לא בקבלנות עסקינן אלא בשכירות דין ישבים ודין לא ישבים שכרו לפי מנין בטישותיה כך וכך בטישות בכך וכך מעות. לתגרי לניטעי לתשתון בטישות:

הלכות

קבא א מיי' פי"ג מהל' שכירות הלכה ג סמג לאוין קפח טוש"ע ח"מ סי' שלט סעי' ב:

קבב ב עיי' כ"מ הלכה ד טוש"ע שם סעי' י:

קבג ג מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעי' ג ועיין בטוש"ע שם סעי' טו בהג"ה:

קבד ד ה מיי' שם פי"ג הלכה ג סמג לאוין קפח טוש"ע ח"מ סי' שלט סעי' ו:

לעזי רש"י

פולקיי"ר [פולקיר"ר]. קרוד.

פוליי"ר [פולי"ר]. לדרוך בד (לנקותו).

מוסף רש"י

אל תגזל דל כי דל הוא. [ע"פ שדל הוא ואין לו מה לגחלו (ב"ק קיט.)]. ואל תדכא עני בשער. מעבר עני ולקט שכחה ופאה המתמלגין בשעריך אל תדכאהו שם (שם). וקבע את קבעיהם נפש. גוזל נפש גוזליהם. (שם). ואי אמרת אומן קונה בשבחה כלי אמאי עובר. הא זכוי קא מזכין ליה ניהליה ולא שכירות היא (שם צט.). בגרדא דסרבלא. פולקי"ר בגדים (שם). לבטושי. פולקר"ש בלע"ז ושכרו לדרכה והסגה עמו סכום הדמיטות, כל דהיכה בטעמא, דשכיר יום הוא ולא קנין לליקני בשבחא (שם).